Պանդուխտի Աղբիւր

ՄԻՈՆԱՏԻՒ

ՕՐՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻՍԻԳԼՃՑԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՑԸ ԱԱՑԻՐԷ

Պանդուխտի կանոնաւոր սէնէտակ 500 նիւսխէ վէ-բիլիպ, սէնէդի գըյմէ-թի խրճանաղ էյին 250 պուր. գէ ալիր պուրսա 125 պուր. վէ թաշրալար իչին բօսթա բարասը էյինեակ օլարակ, սէնէդի գըյմէ-թի սադ ադմէ 250 վէ ալիր պուրսա տարի 125 պուր. տուր։

Վէ ուրիշ Նիւսխէսի 3 բարեակ սաթըր։

Սակայն ամէն սաթը-րը էյին գիրիմի ատիր 3 էնթանի ատիր 4, վէ իս-էյնանիւ վէ տուրիպատէ-լարը էյին 1էր պր էյնան սը-բանցիր գօնուլմանաի ի-լանդի սաթրը ալնուր։

Մէրթուզ գ՝ սարէ գանգիատա թէնգիզ ադրեսի բարգարգիատա վարը Ֆ. 41 իրսի իսանգիատ գարա-գիատա ֆ. գանոնատա իսէ-նէ հէրօնատէրիգմէրը տիր։

ՍԷՔԻԶԻՆՃԻ ՍԷՆԷ ١٢٩٠ ՐԷՃԷՊ Օ 1873 ՕԳՈՍՏՈՍ 16 ԲԷՆՃԵՄՊԻՀ ԱԼԱԶԱՐԱՆԻ ՕԳՈՍՏՈՍ 28 ՆԻՒՄԷՐՕ 2285

ԻԼԱՆԱԹ

Les annonces et abonnements pour la France sont reçus exclusivement chez MM. Orain et Micoud à Paris, Rue Drouot, N°. 9

QUINA LAROCHE

ԱԼԹՈՒՆ ՄԻՏԱԼԻԱ

16,000 ՖՐԱՆՔ ԻԳՐԱՄԻՅԷ

Ցնէվի, եանի, գըլմըզը, սարը վէ քիւլէնկի գընպ ընատան թէքմիլ սուրէթէ խիւ լասա օլունարագ թէրթիպ օլունմուշ օլան մէգ-քիւր շուրուպ, ինսանըն վիճուտինէ հայ-եաթ վէ գուվվէթ վիրիպ, քէզա սըթմա իլէթինի ատի իտէր օլոուղու հալտէ, ռնմ (գան էքսիքլիկի), կոռուլէ (գարն աղրըսը), գըզըլ (պագը սկպկլէրի մկպնի գարըլար վէ գըզար եիւգնեակ վուդու պուլան ըլնկ պօպուգլուղու), թապար օլու-նան խասթալըգլարա վէ սըթմաեա գարը-ատի չարապ վէ շուրուսալարատան չօգ ալնա տըր։

ԶԷԼԻԲԼԻ ԳԻՆԱ ԼԱՐՕՇ

Մէ՝ քիւր մուալիճէ, գան էքսիքլինէ, գուվվէթատէն տիւշմէսինէ, վէ գարըլարըն քէնտիլէրէ մախսուս պիր նէվի խասթալը-դընա գարը պիրէպիր տիր։

Բարիս, 22 Տըրուս սօգաղ — Իսթանպօլ-տա, Վէլիչ վէ գումրանեանըն, Զօսան օղ-լունուն վէ Գասապեանըն էճզախանէլէ-ինատ պուլունուր։

Ղալաթատա Մ. Հ. Բլարֆէլտ վէ գումրանեասը մաղազասընտա, էն պէօյիւք իքրամիեէսի 50 000 ֆր. օ-ղուղու հալաէ, 1873 ալտֆրանկա սեպտ. 1 տէ գուրասը քէշիտէ օլու-նաճագ Պուքրէշ չէհրի իքրամիէլի իսթի-գրազլարը, բրօմէսլերինատէն մատա, էն պէօյիւք իքրամիեէսի 50,0200 ֆր. օլուպ, 1873 ալտֆրանկա օգոստոս 15 տէ գուրասը քէշիտէ օլունաճագ Մատարիսթանը իքրամիեէլի իսթիգ-րազլարընը, վէ էն պէօյիւք իքրամի-եէսի 250,000 ֆր. օլուպ, 1873 ալտֆ-րանկա սեպտ. 1 տէ գուրասը քէշիտէ օլունաճագ Ավսթրիանը 1864 սէնէսի իքրամիեէլի իսթիգրազլարը բրօմէս-լերի տախի սաթըլմագտա օլտուղու ճիւմլեեէ իլան օլունուր։

ՊԸՐՕՆՍՎՕՒԲ-ԼԻՆԷՊԷՐՈՒՐ ԲԻԱՆԳՕՍՈՒ-ՆՈՒՆ 75 ԻՆՃԻ ԳՈՒՐԱՍԸ

81,000 բիանգօտան 42 000 իգրա-միեէ գազանաճագ։

Մէզքիւր բիանգօլարը գուրասը, Յուլիս, Օգոստ. Սեպտ. Հոկտ. Նոյեմ. վէ Դեկաեմբեր ալլարընտա քէշիտէ Գէլլը ճաճագ տըր։

Իգրամիեէլէր, 150,000, 100,000, 50,000, 30,000, 20,000 վէ սայիրէտէն իպարէթ տիր։

ՍԱԹԼԸԳ Է.Վ. ՎԷ ՄԱՂԱԶԱ

Սամաթեատա իմրախօր ճատտէսին-տէ 122 նիւմէրօ իլէ մուրագգամ եէնի ախշամ պիր պապ խանէ, 7 օտասը, պաղչէսի վէ գուեուսու պուլունուղու հալտէ սաթըլմագ օլուպ, եէնէ ոյնի ճատ-աէտէ, 81 նիւմէրօ իլէ մուրագգամ պիր պապ մաղազա տախի սաթըլճաղ-ընատան, Թալիպլիսինին, Սամաթեա-տաքի Բում քէհեասընա միւրաճաաթ իլէմէսի։

ՍԱՐԲԱՅ ՎԷ ՄԻՒՃԷՎՀԷՐԱԹ ՄԱՂԱԶԱՍԸ

Ժ. Տ. ՃԱՆԷԹՕ ՎԷ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Ղալաթատա Մէ-նէ-գէ-լիրի խանը Ն. 16

Գեաֆֆէյի հիւքիւմէթլերին իսթի-գրազլարը սաթըլըր վէ սաթըն ա-լընը։ 1873 սեպտեմբեր 1 տէ գուրա-սը չէքիլէճէք օլան Պուքրէշ չէհրի իս-թիգրազ քեաղէտլարընտան վէ պուն-լարըն բրբօմէսլերի, այնի գուրա իչին միլիէպեր օլմագ իւզրէ, 5 ղր. սա-թըլըր։ Մէզքիւր բբրօմէսլեր, 50 000, 10 000, 5 000, 2 000, վէ 1 000 ֆրանք գազանքրլար։

Թաֆսիլի մալումաթ ալմագ իսթէ-եէնլէրին, սահիպի իմզասա միւրաճա-աթ իլէմէլէրի։

Ժ. Տ. ՃԱՆԷԹՕ

ՕԱԹԼԸԳ ԱՐՄԱ

Օրթաքէօյտէ Թաշ Նէրտիվէնատէ, Բիշմիշ վէ Բիլիսէ սօգաղլարը սրա-սընտա վագը օլուպ, էթրաֆը միւհ-քէմ տիվար իլէ գուշատըլմըշ վէ տէ-բունինատ քուեուսու, խաղինէսի վէ այտա իքի լիրա քիրա կէթիրիր պիր խանէ պուլունան վէ 1400 սրշընտան իպարէթ օլան պիր արսա սաթըլըգ օ-լուպ, Թալիպլիսինին, Օրթաքէօյտէ Սուճու Մարտիրոս աղտեա միւրաճա-աթ իլէտիկինատէ, Թաֆսիլի մալիւ-մաթ ալապիլէճէյի իլան օլունուր։

ԻԼԱՆ

Թօրհանէյի ամիրէ իչին պէշ եիւզ թօր ինկիլթէրաքէտրի գալը քէթէն պէզինին լիւղումի օլուպ, աղ։ոթօսը ռումինին ոն սէքիզինճի ճիւմա իրթէսի կիւնիւ միւնագասասը իճրա օլունա-ճաղընատան իթա իթմէյէ թալիպ օլան-լարըն եէվմի մէզքիւրատէ տարը շուրտ-յի ասքէրիյէ կէլմէյէրի։

15 աղոսթոս 1873

Պապը սէրտասքէրի

ԷՎԱԼԻՆԱ ԲՕՄԱՏԱՍԸ

Մէզքիւր բօմատա սաչլարըն տէօքիւլ-մէսինի մէն իթտիքատէն պաչգա, սաչլա-րա պիր կիւզէլլիք վէրիր օլուպ, խաս-թալըգ վէ եախօտ իլութիեարլըգ սէպէ-պինատէն սաչլարընը դայպ իթմիշ օլան-լար իչին, չիմտիկէ գատար իճատ իտիլ-միշ օլան իլաճլարընն պաչլըճասը տըր։

Էվալինա բօմատասը ազ վագրթ զար-ֆընտա սաչլարըն տէօքիւլմէսինի մէն իտիպ, քէօքլէրինի գուվվէթլէնտիրիր վէ սաչլարա քէնտի էվվէլքի ըէնկլէրի-նի քէսպ իթտիրիր։ Ազ վագրթ զար-ֆընտա սաչլարըն ուզանմասը իչին մէզ-քիւր բօմատա իլէ, սագալ վէ սաչ ի-չին մախսուս օլան բօմատա իսթիմալ օլունմալը տըր։ Մէզքիւր իլաճլարը պիր իքի հաֆթա՝ իսթիմալ կէլմիշ օլան 17 չաղընտա տէլիգանլըլար, ուզուն վէ իրէք կիպի սագալըտրա մալիք օլ-մուշլար տըր։

Մէզքիւր Էվալինա բօմատասը, Գա-լաթատա Եիւքսէք գալտրրը հաա Մ. Վէ-լիչ վէ գումրանեասընըն 88 նիւմէրօլու էճզախանէսինատ սաթըլըր։

ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՅՕՐԻՆԵԱՆ

Ի ԽՈՐԷՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԷ ՆԱՐ ՊԷՑ

Կը ծախուի 'ի գրատան Փարիզու 'ի ակորեան խան Թիւ 13 և 'ի գրատանց Պաղտասար աղայի Սրապեան 'ի Մէր-ճան Զարչը Թիւ 29. և ամեն գրավա-ճառաց քով։

ԱԼՖՐԵՏ ԴԸ ՄԻՒՍԷ

ԴԱՐՈՒՍ ՄԷԿ ԶԱՒԱԿԻՆ ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՆԸՐԸ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՑ

ԳՐ. ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

ՀԱՏՈՐ Ա.

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՏԷՏԷԵԱՆ

Այս վէպը որ՝ ինչպէս գիտեն լեզ-ուագէտ ազգայինք՝ Ֆրանսայի բանա-հիւսական վառքերուն մին է՝ Ալֆրէտ Միւսէ երկինք և երկիրը, զԱստուած և բնութիւնը, ծաղիկը և շիւղը, սէրը և կինը երգելու ատեն ընկերային ահ-ռելի վերքը մը կը նշմարէ, նաև ապա-գայ սերնդոց մէջ այս հիւանդութեան ճարակուելու սպառնալը կը դիտէ կամ կանխաւ կ՝ զգայ, և քնարը գեղինը դնելով վիրահատին կարոյը կ՝ առնու։ Թագաւորներուն բռնաւորութենէն, կրօնաւորներուն կեղծաւորութենէն - սիրուհիներուն մատնութենէն և հնը ղինակներուն չահամոյութենէն հետ-ւող ընդհանուր հիւանդութեան ինքն ալ ենթարկուելով, կերգայ ծունր կը դնէ՝ չէ թէ ժէզուիթի մը, չէ թէ թարթիւֆի մ՝ այլ տանջեալներուդ պա-րու առջև, և հոն իր հիւանդութիւնը կը յայտնէ, իր մեղքերը կը խոստով-նի։

Այս վէպը առանց ընթեռնլոյ չեմք կարող հոս երկարաբանել, այլ պարտին ընթերցասէր անձինք դիմել Յ. Դա-ֆֆաֆեանի գրանոց և 12 դահեկան վճ-ճարելով գնել մէն մի օրինակ որուն Բ. հատորն ալ քիչ օրէն խոստացուի հրատարակել։

ՄԻՒՖԹԱՀ-ԻԼ-ԻԼՈՒՄ

ԲԱՆԱԼԻ ՈՒՍՄԱՆՑ

ԵԱՆԻ

Քիթապէթը Օսմանլէի ազ վագրթատ էօյրէնմէք իչիւն բէք գօլայ պիր ուսուլ

ԳԱՎԱՑԻՏԸ ԹԻՒՐՔԻՑԷ

Յակոբ Յ. Փաշաեանի հեղինակած այս աշխատասիրութիւնը որ 1869ին Փիւրքճեան տպարանէն 'ի լոյս ընծայ-ուեցաւ ընտիր թղթով մաքուր տբ-պագրութեամբ. այս գիրքը առաջին անգամ սուղ գնով վաճառուելուն, յուսացուած քաջալերութիւնը չգտաւ ուստի ասկից յառաջ և հիմա գինը գիրքին արժէքէն աւելի իջեցնելով, կը հրատարակեմք 8 ղրշ. որպէս զի սղութիւնը արգելք չըլլայ աղայոց ան-մատչելի երևնալու։ և յուսամք որ սոյն գնով վաճառուելով Ա. տպագրու-թիւնը քիչ ժամանակի մէջ սպառի. և եթէ ասկից իրաքանչիւրմք, ուրիշ դա-սական գրոց գիներն ալ իջեցնել խոս-տանամք։

Կը ծախուի մի միայն Դաֆֆաֆեան եղբարց քով 'ի Զագմագճըլար փողոց Թիւ 16։

Շատ գնողներու համար զեղչ ալ կըլլուի։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՏԷԼԻԳՐԱՆԼԸԼԱՐԸՄԸԶ

Տիւնեառտա էն սաղ սահիհլիք, իւմի րոգամ թահթընտա տիւշէն սահիհլիք տըր, վէ իշթէ «ալէմ եանըլըր էմմա գալէմ եանըլմազ» տարպը մէսէլի տէ պունտան չըգմըշ օլմալը տըր:

Միլլէթիմիզ, վէ ալէյխուսուս իսթանպոլ տէլիգրանլըլարըն, միլլէթճէ հիտտայլարընտա պիր տիգգաթ իտէլիմ:

Հէր քէս պիլիր քի, պիզ միլլէթիմիզտէ, ֆաալ ու զէմմ վէ եսէֆ իտէճէք պին չէյ կէօրտիւկիւմիւզ հալտէ, սէվինիպ իֆթիխար իտէճէք պիր չէյ նատիրէն կէօրէպիլմէքտէյիզ:

Պու կէօզ իյի կէօզ, վէ պու կէօրիւշ հէր քէսին հօշնուտ օլաճաղը կէօրիւշ տէյիլ տիր. լաքին, չի չարէ քի, պաշգա տիւրլիւ կէօրմէք պիզիմ իչին միւմքին օլամամըշ տըր:

Ցագաթ, զիհատէ եսէֆ իտէճէք եէրի չուրտասը տըր քի, պիզիմ կէօզլէրիմիզէ վէ կէօրիւշլէրիմիզէ գարշը սէօյլէյէն, քիւֆր ու հագարէթ իյլէյէն, վագըտ բէք չօգ օլմուշ տուր, լաքին. մուզայիրինի խատաա իտիպ տէ, կէօրտիւքլէրիմիզին եանլըշ օլտուղնը իսպաթա ճէսարէթ իտէն, չիմտիյէ, վէ պու կիւն պու սաաթա գատար, եալընըզ պիր քիշի պիլէ պուլունամամըշ տըր, տիմէք տիր քի, պիզիմ սէօյլէտիքլէրիմիզին քէամիլէն սահիհ օլտուղնը, հէր քէս կիւճէնէրէք օլսուն, թաստիգ իթմէքտէ տիր:

Զօգ ուզագլարտա կիթմէյէլիմ. եալընըզ Սահմանադրութիւն սէնէսինի պիր հուլասա թութարագ, թէֆթիշ իտէճէկիմիզ հիտայա պէտ իյլէյէլիմ:

Պին սէքիզ եիւզ ալթմըշ սէնէսինտէն պէրու, պու կիւն օն իւչ սէնէյէ եագլաշմագտա տըր:

Օլ վագթ իսթանպօլտա, միլլէթիմիզ մէքթէպլէրինտէ, հիչ չիւբհէ եօգ տուր քի, սէքիզ եաշընտան օն պէշ եաշընա գատար էն աղը պէշ պին չօճուգ օգումագտա իտի:

Շու օն իւչ սէնէ զարֆընտա, քէզալիք հիչ չիւբհէ եօգ տուր քի, պունլարըն քէաֆֆէսի տախի, աղ չօգ պիր չէյ եօլրէնտիքտէն սօնրա, էն քիւչիւկիւ չիմտի 21, վէ էն պէօյիւկի 25–27 եաշընտա ըլտուգլարը հալտէ մէքթէպլէրտէն չըգմըշլար, վէ պիրէր իշէ պաշլամըշլար տըր:

Պու պէշ պին իսթանպօլլու տէլիգանլըլարտան, հայտէ պին նէֆէրինի, էնվայի եօգիւրլէր գապուլի իլէ չիւրիւկէ չըգարալըմ, գալըր եօճ եատէ տէօրթ պին նէֆէր. պու տատ աղ պիր սիւրիւ տէյիլ տիր, լաքին, հիչ տէյիլ իսէ, թաշրալը տէլիգանլըլարտան, օնլարըն եէրլէրինէ պին նէֆէրինի վազ իտէլիմ, եինէ պէշ պին նէֆէրիմիզ օլուր թէքմիլ:

Քիմսէ ինքեար իտէմէզ քի, պու պէշ պին տէլիգանլըլար, շու օն իւչ սէնէ զարֆընտա, հէմ աղ չօգ իլիմ թահսիլ իթմիշլէր, հէմ տայիմա միլլէթ վէ միլլէթբէրվէրլիք, վէ մէքթէպ վէ վաթան լագըրտըսը իշիթմիշլէր, վէ էնվայի զաղէթալար վէ քիթապլար օգումուշլար տըր:

Քիմսէ քէզալիք ինքեար իտէմէզ քի, պունլարըն իչինտէ, պինլէրճէ զէնկին վէ եսնաֆ էվլատլարը պուլունտուղունտան, էն ֆագըրը եա թիւթիւնէ գահվէյէ, վէ եախօտ հէմ թիւթիւնէ գահվէյէ վէ հէմտէ չարապա րագըյա, եէվմիյէ, էն աղը, իքիշէր ղր. վիրմէքտէ տիրլէր քի, այտա ալթմըշար ղր. իտէր մալիմ:

Քէզալիք քիմսէ ճէրհ իտէմէզ քի, պունլար քէնտի վագըթլարընըն հիչ տէյիլ իսէ, կիւնտէ իքի իւչ սաաթընը, ալէյխուսուս կիճէլէրի վէ եօրթու բազար կիւնլէրի, պօշ չէյլէրէ սարֆ իթմէքտէ, վէ պու չաշկընլըղըն սաբնա, … … տիմէքտէ տիրլէր. կիւեա, եօմրիւմիւզ օ գատար ուզուն իմիշ քի, նասըլ օլուպտա կէչմէսինէ չալըշմալը իմիշիզ:

Աչըգ պու պէօյլէ օլտուղու հալտէ, պունլարըն քէաֆֆէսինի տախի ֆագըր տըրլար տէյի գըյաս իտէճէք օլսագ պիլէ, հիչ տէյիլ իսէ, իւսթ իւսթէ այտա, միլլէթ, մէքթէպ վէ ֆուգարա ուղրունտա, օնար ղր. բարա, վէ եիկիրմիշէր օթուզար սաաթ վագըթ սարֆ ու ֆէտա իտէպիլէճէքլէրինի, քիմ ինքեար իտէպիլիր:

Պու իյի, լաքին, գանղի սաամ չըգըպտա, մէրգումտան տէլիգանլըլարտան, հիչ տէյիլ իսէ եիլի, եվվէթ, եալընըզ եիլի նէֆէրինին, քէնտի միլլէթճէ վէ ինսանճա պօրճունու էտա իթմէքտէ օլտուղունու քիմ իտտաա վէ իսպաթ իտէպիլիր:

Հայլար, պու պէշ պին եէնի եէթմէ մէքթէպ վէ մէտրէսէ կէօրմիւշ տէլիգանլը էֆէնտիլէրտէն օլմաեան իխթիեար վէ եախօտ խատարեալ… տէյի պիր վագըթ պիզիմ տէ ֆաալ ու զէմմ իթտիկիմիզ հայլար, պու նօգթատա վէ պու հիտայա տիգգաթ իտէլիմ:

Պու գատար տէլիգանլըլըն, պունտան օն իւչ սէնէ էվվէլ, մէքթէպլէրտէ չիւբհէ ճայիզ մի տիր. պունլար աղ չօգ պիր չէյ եօրէնտիլէր, վէ ըլէտէրլէրինտէն զիհատէ միլլէթ վէ մէքթէպ լագըրտըսը իշիթտիլէ՞ր մի իշիթմէտիլէր մի:

Պունլար չիմտի հիչ տէյիլ իսէ կէչինէճէք գատար պիրէր իշ պաշընտա կէչտիլէ՞ր մի կէ՞չմէտիլէր մի, հիչ չիւբհէլէր իսթէմէզ քի, սէօյլէտիկիմիզ հիսապ տօղրու տուր:

Շունու տախի քիմսէ ինքեար իտէմէզ քի, հալէա պու կիւն վէ պու սաաթա գատար, միլլէթճէ իշլէրտէ պուլունանլար, վէ խայր ու սէվապ եօլունտա ֆէտաքեարլըգ վէ իղհարը համիյէթ իտէնլէր, ալէսսէվիյէ, օ եսկի պէյէնմէտիկիմիզ խատարեալլար տըրլար:

Զօգ իյի, օնլար հագգընտա թէչէքքիւրլէր իտէրիզ, լաքին չու պիզիմ պէ՛շ պին նէֆէր ճօվինօ էֆէնտիլէր նէ՞րէտէ տիրլէր, միլլէթճէ գանղի իշտէ պիր զալրէթ, վէ գանղի խայր ու սէվապ եօլունտա պիր ֆէտաքեարլըգ վէ համիյէթ ու սախավէթ իպրազ իյլէմէքտէ տիրլէր:

Պիզ չօգլար, վէ չօգլար տախի պիզիմ կիպի, քիւլլի իւմիտ… մէրգումտան տէլիգանլըլարըն իւզէրինէ վազ իթմիշ իտիք, պու կիւն 1873 սէնէսինտէյիզ, հէր գանղի մէքթէպէ կիթսէք չալիրտան … պիր չէյ սէօյլէտիկիմիզտէ, … … տէյի նիտա իյլէմէքտէ վէ թէչվիգաթ օգումագտաեըզ, պունտան օն իւչ սէնէ էվվէլ տախի այնի իթիգատտա պուլունմագտա վէ այնի լիսանը գուլլանմագտա իտիք, սէնէլէր կէչտիլէր, չօճուգլար պիւյիւտիւլէր, լաքին պիզիմ իւմիտլէր, չիչէք վէ մէյվէ տէյիլ, իլլա եաբրագ պիլէ վիրմէտիլէր:

Մէքթէպլէ՛ր, տէլիգանլըլա՛ր, պիւթիւն իւմիտիմիզին մէրքէզլէրի, եօյլէ տէյի՞լ մի, պիզ հալէա այնի իւմիտ իլէ եաշամագտա, այնի բարալարը խարճամագտա, վէ այնի խիւլեալարը պէսլէմէքտէյիզ. հալ պու քի, թէճրիւպէ պիզէ եանըլմըշ օլտուղումուզու աչըքեար սուրէթտէ խապէր վիրմէքտէ տիր:

Պու պէշ պին նէֆէր տէլիգանլըլար իչինտէ, եիւզլէրճէ զէնկինլէր վար տըր քի, մահչէմահ եալընըզ սէֆահաթլարընտա եիկիրմիշէր օթուզար տէյիլ ղը. ելլա ըլըալար սարֆ վէ իսրաֆ իթմէքտէ տիրլէր, վէ եիւզլէրճէլէրի տախի պատէհավա ազգասէրլիք վէ ուսումնասէրլիք սաթմագտա տըրլար, հէլէ էքսէրինին քէնտիտէն պաշգա քիմսէյի պէյէնմէտէրէք խօտպինլիքտէ պէր տէվամ օլտուղնա չիւբհէ իսթէմէզ:

Պու պէշ պին տէլիգանլըլարտա, էկէր, աղաճըգ տույղու վէ միլլէթ, վաթան, մէքթէպ վէ մէդրէսէ ղայրէթի օլմուշ օլսա, նէլէ՛ր եաբամազլար, ճէմիյէթլէ՞ր մի թէշքիլ իտէմէզլէր, մէքթէպլէ՞ր մի աչամազլար, վէ եախօտ, հիչ տէյիլ իսէ, ճէմիյէթլէրի վէ մէքթէպլէրի վէ քիւխէսլէրի՞ մի թէշվիգ իտէմէզլէր:

Պունլարտան գանղիսի, հէր նէ գատար ֆագըր տախի օլսա, զէնկինլէր իլէ պիրլիքտէ, իւսթ իւսթէ, այտա, միլլէթ, մէքթէպ, վէ ֆուգարա ուղրունտա, օնար ղը. իհտա իտէմէզ, վէ գանղիսի, կիւնտէ պիր սաաթ ֆէտա իտէյէմէզ:

Այտան աետ օնար ղը. վարտա, վէ պիրէր սաաթ վագըթ, բէք ուֆագ պիր չէյ, պունուն իլէ նէ՞ օլապիլիր. եվվէթ, եալընըզ պիր քիշի իչին եօյլէ տիր, լաքին, չու պէշ պին նէֆէր ճօվինօ պէյլէրին քէաֆֆէսի պօրճլարընը թանզիմ էյլէրլէրսէ, ատէտ էն աղը 50 պին ղը. վարտա, վէ 150 պին սաաթ վագըթ իլէ չօգ պիւյիւք իշլէր եաբըլապիլիր:

Պու պօրճուն էտասը, վէ պու սէմէրէ միլլէթիմիզէ նիչի՞ն կէօրիւլմէքտէ տէյիլ տիր, պու տէլիգանլըլար եօլմիւշլէ՞ր մի տիր, պիր միլլէթտէն, վէ ճէմիյէթի պէշէրիյէտէն օլտուգլարընը ունութմուշլա՞ր մը տըր. խա՛յր, եօլմէմիշլէր տիր, վէ ունութմամըշլար տըր, լաքին, մէքթէպլէրտէ իյի եարէթ վէ ֆազիլէթ տէրսի վէ թէրպիյէսի ալմամըշ օլտուգլարընտան, պիւթիւն պիւթիւն խօտպինլիկէ վէ վազիֆէսիզլիկէ տիւշմիւշլէր տիր. օնլար իչին ինսան օլմագ տիմէք, սալթ քէնտիսի իչին եէմէք իչմէք, եաշամագ, եանի թէքմիլ հայվանլըգ տիմէք տիր. ֆազիլէթ վէ ֆազիլէթ տույղուսու պիր իթիգատը պաթըլ տըր, պօշ չէյ տիր, խէեալի չէյ տիր, միլլէթ, մէքթէպ, վէ ֆուգարա իսիմլէրինի պիլէ վիրմէք ճայիզ տէյիլ տիր, միլլէթտէ պուլունան չաշգընլարըն իշի տիր օնլարը տիւշիւնմէք, ալիմլիք, տէլիլլէք վէ ճօվինօլուգ, սալթ քէնտինի տիւշիւնմէք տիր:

Պունլա՞ր նէ՞ եաբարլար, աույղուլարը նէտէ՞ տիր:

Պուգիւնըզ սէօյլէյէյիմ. պունլարտան պիր թագըմը այէտ հօվարտալըգ իտէր, պիր տիկէր թագըմը թէմիզ իմասսալըգ սաթար, էքսէրի պօշպօղազլըգ վէ հարհարըգ իլէ իլէնիր վագըթ կէչիրիր, վէ տէօրտիւնճիւ պիր գըսըմ տախի, սալթ փարեա թապընարագ, կիճէ կիւնտիւզ հիլէ վէ խուրտէ իլէ տասմալտատըպ պիր գաչ լիրա արթըրմագլըղը տիւշիւնիւր, վէ եալընըզ օնտան սէֆա տուեար:

Պիզիմ պու հիտայըմըզը ճէրհ իտիճի պիր պաշ կէօրմէքլիկէ 'զիհատէ՛ սիյլէ տըրգուքէշ պուլունուրագ, պու կիւնլիւք պու գատարը քեաֆի ատտ իտէրիզ:

———

14 օգոստ. 1873

… Խմբագիր,

Ժամանակէ մը 'ի վեր գիւղիս մէջ յուզեալ խնդրոյ մը վրայօք ազգ. գուտ լրագրոյդ 2273 թուոյն մէջ հրատարակած մէկ յօդուածնիդ. քանի մը սխալ տեղեկութիւններ պարունակելուն համար, կը փութամ զանոնք ներկայիս ուղղել և այս մասին ներողամտութիւննիդ և սոյն նամակիս ազգօգուտ լրագրոյդ մէկ անկեանը մէջ տեղի շնորհելու բարեհաճելնիդ կը խնդրեմ:

Պէյլէրեան եղիա էֆէնտիին 'ի նըպաստ շինութեան գիւղիս վարժարանի իւր բարեկամներէն հաւաքած սաակին գումարը յիսուն ոսկի է բաւծ էք, որն որ երկու հարիւր ոսկիէն աւելի է և մասնաժողովոյ ատենապետ և գանձապետ Մեծ. Մանիկեան Յարութիւն էֆէնտիի յանձնուած է, և յիշեալ վարժարանին շինութեանց համար եղիա էֆէնտիին փոխ առած հարիւր ոսկին ճիշդ ինը ամիս է զոր չեմք կարծեր թէ յիշեալ էֆէնտին այս նըպաստակէ փոխ առած ատակը եկեղեցւոյ բանկալին մէջ փակուած սաակէն վար դնելով իւր վրայ անվստահութեան արատ բերելու առիթ տըւած ըլլայ:

Պէյլէրեան եղիա էֆէնտին ինչպէս նաև մասնաժողովոյ միւս անդամները նամանաւանդ Մեծ. Մանիկեան Յարութիւն և Ունճեան Աբիկ էֆէնտիներ ըը գիւղիս մէջ երկսեռ վարժարանի մը նորոգ շինութեանը համար պէտք եղած ամեն ջանք և աշխատութիւն թէ նիւթապէս և թէ բարոյապէս չխնայելով շէնքը այնչափ յառաջացուցին որոյ համար մեր խորին շնորհակալութիւնը սրտանց հրապարակաւ կը յայտնենք իրենց, և կը հաւատանք որ յիշեալ ազգասէր անձինք օտար ազգաց դպրոցներուն մէջ ցրուեալ Հայոց զաւկները Հայոց ձեռօք կառուցեալ այս վարժարանին մէջ ժողովելու եռանդեամբ սնոր պակաս մնացած մասին շինութիւնը աւարտել տալու համար պէտք եղած ջանքը չեն խնայեր աւանց վհատելու այն ամեն դժուարութիւններէն և արգելքներէն որք թէև ժամանակ ժամանակ կերևին այսպիսի գովելի ձեռնարկութեանց առեն սակայն շուտով աներևոյթ կըլլան հաստատամիտ ազգասիրաց քաջ և անվեհեր ոգւոյն առջև:

* * *

ՏԱՀԻԼԻԷ

Սէր գուրէնալըգ խըտմէթի ճէլիլէսի, ռթուֆէթլու Սէլամի պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ թէվճիհ պույրուլմուշ տուր:

—Մապէյնի հիւմայունա պաշ քիթապէթ խըտմէթի ճէլիլէսի, Հալիմ էֆէնտիյէ թէվճիհ պույրուլտուղու, մէսմուաթ ուղըրինէ տիւնքի կիւն եաղըլմըշ իսէ տէ, խըտմէթի մէզքիւրէնին իքինճի քեաթիպ ռթուֆէթլու Ըթուֆ պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ թէվճիհ պույրուլտուղու սօնրատան թահգիգ օլունմուշ տուր:

—Սէր եավէրլիք խըտմէթի ալիսի, ֆէրիքլիք րիւթպէյի ըէֆիասըյլա սաատէթլու Ֆէյզի բաշա հազրէթլէրինէ

թէվճիհ պուլրուլմուշ տուր։

—Շահամէթլու Իրան շահը հազրէթլերի, սատրազամ հազրէթլերինէ միւճէվհէրլի պիր գէթա թասվիրի շահի իլէ Շիրի խուրշիտ նէշանէնէն մուրասա պիր գէթասընը իհտա իլէտիլի կիպի, ահքեամը տալիեէ ըէյիսի Միտհաթ։ վէ սէրասքէր Հիւսէյին Ավնի վէ խարիճիյէ նազիրը Բաշիտ վէ պահրիեէ նազիրը Ահմէտ բաշալար հազարթէնա տախի Շիրի խուրշիտ նէշանէնէն պիր գէթասընը իթա իլէմիշ տիր։

Շահը միւշարիւէյհ հազրէթլերի, կէրէք վիւքէլա վէ կէրէք մէմուրինի տէվլէթի Ալիեէաէն տօգուզ գատար զէվաթը քիրամա Շիրի խուրշիտ նէշանէնէն մուրասա պիրէր գէթասընտան իթա իլէմիշ տիր։

—Կէչէն բազար կիճէսի, մէճլիսի խասը վիւքէլա, սատրազամ հազրէթլերինին ըիասէթինտէ օլարագ իճթիմա իլէմիշ տիր։

—Թէպպիեէ մէճլիսի թարաֆընտան պունտան պէօյլէ, վիլաեէթ վէ գարիեէլերտէ, եէտինտէ չէհատէթնամէսի օլմահան թապիպին հէքիմլիք իտէմէմէսի վէ պունուն խարիճինտէ հարէքէթ իտէնլերտէն տախի հիւքիւմէթի մահէլլինին թէէտիպ օլունմասը իչին վիրիլէն գարար մուճիպինճէ, վալիլերէ էմրնամէյի սատի կէօնտերիլմիշ տիր։

—Իսկիւտար արապա չիրքէթի, պիր գաչ կիւնտէն պէրու եօլլարընը թէրթիպ ու թանզիմինէ պէտ իթմիշ տիր։

Իմալաթը մէզքուրէ էվվէլ էմիրտէ չօսէ թարիգինտէն պաշլանարագ, չու թարիգին թէսվիեէսի պիր 15կիւնէ գատար քէամիլէն խիթամ պուլուր վէ սօնրատան տիկէր սօգագլարընը թէսվիեէսինէ պաշլանընմասը լազըմ կէլէր իսկ տէ, չիմաքի հալ տիկէր սօգագլարընը թէսվիեէսի պէր թարաֆ օլունարագ, եալընըզ չօսէ թարիգինին թէսվիեէսինէ պագելարընը կիպի, արապալարընը եալընըզ չօսէ թարիգինէն իչէրիլիպ, իլերուտէ վագը օլաճագ թիճարէթատէն տիկէր սօգագլար տախի թանզիմ ու թէսվիեէ օլունաճագ իմիշ։

Զիքր օլունան չօսէ թարիգինին պունատան պէր գաչ սէնէ էվվէլ թէսվիեէսինէ 870 պին ղչ. մէսարիֆ օլմուշ վէ պու մէսարիֆ տախի Զամլըճատան Սէլամսըզա գատար օլան խանէ սահիպլերի թարաֆընտան տախ օլունմուշ իմի։

Էհալի թարաֆընտան պէօյլէ 870 պին ղչ. մէսարիֆլէ մէյատանա կէլէն պիր թարիգի, չիրքէթ ճիւզի պիր թամիր իլէ քէնտիսինէ մալ իտէճէկինտէն տօլաեը, սարֆ օլունան մէպալիղի չիրքէթի մէզքուրէտէն տախ իթմէք իւզրէ, էհալի պիլ իթթիֆագ, չիրքէթ թարաֆընտան թէէտիյէ օլունմասը իչին ըէսմէն իխտիար իտէճէքլերի էչիտիլմիշ տիր։

—Իզմիր սօգագլարընէն հէր վագըթ թէմիզ թութուլմասը իչին հիւքիւմէթի մահէլլիեէտէն իգթիզա իտէն թէնպիհաթ վիրիլմիշ տիր։

—Կէչէն բազար իրթէսի կիւնիւ, Շիրքէթի խայրիեէ վարօրլարընտան պիրիսի, Արնավուտ քէօյիւ իսքէլէսինտէն աչըլարագ ադընը պուրնունու տէօնէր իքէն, Պէպէք իսքէլէսինտէն Արնավուտ քէօյիւ իսքէլէսինէ եանաշմագ իւզրէ կէլմէքտէ օլան վարօր իլէ պիրիպիրինէ չարթմըշ, վէ եօլճուլար ֆէվգէլատէ գօրգմուշլար տըր։ Էյկեր պիր ազ էվվէլ մաքինա տուրմուշ օլմասա իտի, պէօյիւք պիր գազ զուհուրի մուրթագ իմիշ։

—Զաթը հազրէթի փատիշահի, տիւնքի կիւն վալիտէ պաղընա թէշրիֆ իլէ, ադշամ թատմընը օրատա եէմիշլէր տիր։

—Ռուսիա սէֆիրի ժէնէրալ Ինեաթիէֆ ճէնտարմէրի, մուվագգաթէն, Գէրբամա վագը Լիվատիաեա ազիմէթ իտէճէկինտէն, պու կիւն վէտալաշմագ իւզրէ հուզուրի բատիշահիեէ չէգաճագ տըր։

—Բէրէզրին ղազէթասընտա օգունտուղունա կէօրէ, Քէօբրիւլիւտէն Ըսդօրիաեա գատար ինչա օլունան տէմիր եօլ, ալաֆրանկա օգոստոս 2 տէն պէրու էհալիյէ քիւշատ օլունուպ, պիր չօգ եօլճու վէ մալ նագլ իթմէքտէ իմիշ։

—Պօսնա վիլաեէթինին աշարը, պու սէնէ, էվվէլքի սէնէտէն պիր միլեօն ղչ. զիեատէեէ սատթըլմըշ տըր։

—Զաթալճատան եազըլտըղընա կէօրէ, Լտիրնէտէն կէլէն տէմիր եօլ գաթարը, կէչէն բազար կիւնիւ, եօլուն իւզերինատ տուրմուշ օլան պիր ատամը չըղնամըշ տըր։ Մէրգում անիտէ էօլմիւշ տիւր։

—Նիշատ պուլունան չէրքէզլէր իչինէ գօլէրա տիւշիպ, 3 քիչի էօլմիւշ տիւր։ Նիշտէն իքի սատթ մէսաֆէտէ օլան Մրամոր քէօյիւնտէ տախի 10 քիչի գօլէրատան թութուլուպ 5ի վէֆաթ իլէմիշ տիր։

ՆԻԻԶՏԷ 5 ՖԱՑԻԶԼԻ ՎԷ ԻԳՐԱՄԻՑԷԼԻ ՐՈՒՄԷԼԻ ՏԷՄԻՐ ԵՕԼ ԹԱՀՎԻԼԱԹԸ

ԻԲԻՆՃԻ ԹԷՐԹԻՊ

Ալաֆրանկա սեպտեմբեր 1 տէն 15է գատար, Օսմանլը պանգասը իլէ Գէրբէսի ժէնէրալ պանգասընա, հէր պիր սէհիմ իչին, 25 ֆրանգ, եանի 1 լիրայի Օսմանի իլէ 10 ղչ. ալթուն թէտիյէ օլունաճաղը, վէ միւտտէթի մէզքիւրտէն սօնրա, ուէնէտ եիւզտէ 6 հիսապը իլէ ֆայիզ ալընաճաղը, վէ սէհիմներինին գուրատա տախիլ օլամահաճաղը, մէզքիւր պանգալար թարաֆընտան, եէտլէրինատ եիւզտէ 3 ֆայիզ վէ իգրամիյէլի Ռումէլի տէմիր եօլու թահվիլաթընտան պուլունան զաթլարա տէր խաթը իտիլիր։

Սէհիմներինին թէքմիլ թագսիթլերինի վիրմէք իսթէեէնլէր, ալաֆրանկա սեպտեմբեր 1 տէն 15է գատար, 42 ֆրանք, եանի 1 լիրայի Օսմանի իլէ 85 ղչ. ալթուն ագճէ վիրմէլի տիրլեր։

Մէզքիւր թահվիլաթըն նիւմէրօլարընը եազմագ իչին լազըմ կէլէն քեազըտլար հազըր օլուպ, իսթէեէն, մէզքիւր պանգալարտան ալապիլիր։

ՖՕՆՏՕ ՊԱՆԳԱՍԸ

Ասիթանէտէ Պաղչէ դաբուսունտա Լիմթաա կէօմրիւկի դարչըսընտա Ն. 15

1873 ալաֆրանկա սեպտեմբեր 1 տէ Ալմանեանընն կօթա չէհրինտէ գուրասը քէշիտէ օլունաճագ Պուքրէշ չէհրին իսթիգրազ թահվիլաթըն պախթընը (բրօմէս) մէնֆաաթը չարթլար իլէ ֆիրուխթ իթմէքտէյիզ։

Տէմիրգաբուլեան վէ Զօպանեան դումբ.

ԻԼԱՆ

22ինճի տէֆա օլարագ Ռումի իլուլ 19ինճի կիւնիւ, Զարպխանէի ամիրէտէ քուրրասը քէշիտէ օլունաճագ Ռումէլի տէմիր եօլու թահվիլաթըն հիսսէի իգրամիէ պիլէթլերի պէհէրի 5 ղչ. ա սաթըլարը քէօբրիւ գարշըսը հէնի ճամի գարուսը Ն. 75 Ղուկաս երկանեան մաղազասընտա։

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏԻՍԼԷՐ

ԱՎՕԹՐԻԱ-ՄԱՃԱՐ

Վիէննա, 27 օգոստ.

Պօրսա տուրկուն իտի, ֆագաթ, գարանաճաղը էսնատէ քեազըտլար իւսթէ գօյտու։

Վիէննա, 27 օգոս.

Սըրպ պէյի մայէթի մէվճուտի իլէ պուրատա միւվասէլէթ իլէտի։

Տիւնքի կիւն 52 քիչի գօլէրատան վէ պիր չօգ ատամ տա գօլէրին թապիր օլունան պիր նէվի իսալ իլէթինատէն թութուլտուլար։

ՖՐԱՆՍԱ

Բարիս, 26 օգոստ.

Լիսքի մէպուսլարատան վէ Բարիս գամիլնի ազասընտան Մ. Բանքն մուհաքէմէսի, սեպտեմբեր 14տէ պաշլատաճագ տըր։ Ազվիեաթ լայիհասը թէքմիլ օյտու։

Բարիս 27 օգոստոս

Պուրպոն վէ Օրլեան խանէտանընքն պիրիպիրլերիլէ իթթիֆագ իթմէլերինէ չալըշմագ իւզրէ, բարանքն էլչիսի սէյեահաթա չէգտը։

Գոնթ Շամպոր, սանճագ մէսէլէսինտէն տօլայը միւսատաէ իթմէքլիյէ մէյեալ կէօրիւնիւր։

Պօրսատա քեազըտլար եիւքսէլմէքտէ։

ԱԼՄԱՆԵԱ

Կասթէյն 27 օգոստոս

Իմբէրաթօր Կիյեոմ հազրէթլերի չէհրիմիզի թէրք իլէտի։

ՄԸՍԸՐ

Գահիրէ, 26 օգոստ.

Մ. Պէյքը պուրատա վասլ օլտու։

ԻՍԲԱՆԵԱ

Մատրիտ 27 օգոս.

Մ. Գասթէլար, 73 գուրատա դարշը 135 գուրա իլէ միլէթ մէճլիսինէ ըէյիս նասպ օլունտու։

Միւմաիլէյհ իրատ իլէտիլի նութգունատա, հալը հազրը թէհլիքէլի օլտուղունու վէճիմհուրիեէթին քէսպի ֆիւթուհաթ իլէմէսի իչին վէ տիգթաթօրլուգ իլան օլունմասընը մէն իլէմէք իւզրէ, վիւքէլատա թէքմիլ գուվվէթի իլէ մուտավէնէթ իտէճէ յինի պիլտիրտի։

Հիւքիւմէթ ասքէրի չօգ եէրտէ ղալէպէ իլէտի, Գասթիլո եազընտարընատա 8000 գարլիսթ էշգբեասը պօզկուն վիրիպ, պիր չօգ պէօլիւք տէ թար ու մար իտիլտի։

Գարթաժէն շէհրի, թէսլիմ օլմագ ըատատէսինէ կէլմիշ տիր։

Մարէշալ Մէրանօ պուրատա պէքլէնմէքտէ տիր։

ԵՈՒՆԱՆ

Աթինա, 24 օգոստ.

Գէրուլիչա հազրէթլերի, թէրիէսթէ թարիգի իլէ Ռուսիաեա կիթմէք իւզրէ պու ախշամ եօլա չէգաը. միւշարիէյհա հազրէթլերի, ֆամիլեաճատ պիր զինէթատէ հազըր պուլունմագ իչին Գէրբամա կիթմէքտէ տիր։

ԹԻՒՃԱՐԻՑԻ

Լիվերբուլ 25 օգոստոս

Միալինկ Նիու Օրլեանս բամուղու, բէնա	9 1/8
Տօլարա էյի ճինս	6

Գու կիւնքի սաթը 12,000 պալլա բամուղ բիացասը ադրը

Լոնտրա 25 օգոստոս

Աֆիոն	24 00
Թիֆթիգ	54 36
Զաթ իրէյի,	24
Ճէհրի.	6, 5 7

ՍԱՐՐԱՖԻԹԻ

Լոնտրա 27 օգոստոս

Էսհամը Ումումի աշըլտը	51 7/16
1865 իսթիգրազը	69 5/8
1869 իսթիգրազը	64
1871 իսթիգրազը	67 7/8
1872 իսթիգրազը	84 56 50
Ինկիլիզ ֆոնտսու	92 3/4

ՖԱԼԱԹԱ ԲԻԱԶԱՍԸ

Էսհ. Ում Օգոստոս 15 ախշամ գար.	57 25
» » » 16 սաբահ աշըլտը	57 27
Էն եիւքսէք	57-28
Էն աշաղը	57-25
» » սաաթ 4	57-26
Իսթիգրազ 1865	351-1/2
» 1865	358-1/2
» 1869	321-3/4
» 1872 Ա 91 Բ 86	Գ 88
Գրէտի ժէնէրալ	15-20
Սօսիէթէ ժէնէրալ ագսիօնլարը	11 05
Սօսիէթէ Օթման	6-02
Սատամլը պանգասը ագսիօնլարը	7-52
Պանգ տը Գամէրսիալ	4-70
» Պալթաճի	
» Վէրիսի	4-5
» Սօսիէթէ Օսթրոթիւրք	4 40
Շըմէնտըֆէր սէհիմլէրի էսկի	147 3/4
» » եէնի	59
Թրամվայ հիսսէլէրի	1505
Գրէտի Հէլէնիկ	27
Լօրիում մատէնի ադսիօնլարը	83 ֆրանք
Գուբօն սրօնթօսու	30 բարա
Ագճէ ֆայիզի	11 1/2
Ըէրօր	09
Հէվալէսիզ	11

ԱԳՃԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱԶԱՍԸ 16 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ինկիլիզ լիրասը	109-25
Ֆրանսըզ ալթունու	87-20
Բօլ	89-15
Գերմէն ալթունու	51-20
Գլեազ մէճիտիլ ֆարգը	101-26
Մէթալիք ֆարգը	103-25
Գագըր	120-25
Պէչիկ	103-10

(Ն Է Վ Ի Ճ Է)

ՉԻՆ Վ.Լ. ՃԱԲՕՆՏԱ ՄԱՏԷՆ ԲԷՕՄԻՐԻՒ

Պու քերէ Մ. Օնէզիմ Բէքլիւզ նամ զաթ թարաֆընտան նէշը օլունան պիր իլմի ճօղրաֆիա քիթապընտա չէօյլէ եազըլմըշ տըր. «Զինատ մատէն քէօմիւրիւ օճագլարը եօգ տէյիլ տիր. եալընըզ Զինին ճէնուպ թարաֆընտա պու կիւնէ գատար պուլունմուշ օլան մատէն քէօմիւրիւ օճագլարը, ինկիլթէրանընն քեաֆֆէյի մատէն քէօմիւրիւ օճագլարընտան ալթը գաթ զիեատէ տիր։ Զին էհալիսի պէօյլէ պիր սէրվէթէ մալիք օլտուղու հալտէ, հէնուզ պիր տէմիր եօլա սահիպ օլմամասը տօղրուսու թէճաճիւպէ չաեան պիր քէյֆիեէթ տիր։ Էն զիեատէ թէճաճիւպ օլունաճագ եէրի չուքասը տըր քի Զինլիլէր, Հինտիսթանտա, Միւճթէմէյի Ամէրիգատա վէ Լիվրապանընն սայիր ճիհէթլերինատ պուլունան մատէն քէօմիւրլերինատէն էհալինին նէ տէրէճէ իսթիֆատէ իթմիշ օլտուղունու պիլտիրլերի հալտէ, քէնտի մատէն քէօմիւրիւ օճագլարընը իչլեթմէյիպ տէ, տիարը ախէրէ կիտէրէք օրալարտա էթմէք բարալարընը չէգտրբրլար։

Թէքմիլ Զին, պիթիւն Էվրոպատան պէօյիւք վէ Ֆրանսանընն 22-23 ճէսամէթինատ օլտուղու հալտէ, չըմալտան ճէնուպա գատար մատէն քէօմիւրիւ օճագլարը մէվճուտ տուր։ Մ. Ըսթրօս նամ զաթ, Զինին ճէնուպի էեալէթլերինատ պուլունան մատէն քէօմիւրիւ օճագլարընէն ճէսամէթի հագդընտա աթիտէքի մալիումաթլարը վիրդ-

միշ տիր. չէօյլէ քի, Շէնսիտէքի մատէն օճագլարը, 9 000, վէ Շանսիտէքի օճագլար, 28 000 վէ Մօնկօլ մէմալէքինտէն Զիլիեէտէք օլան օճագլար, 30 000 վէ Մօնկօլ մէմալիքինէն ճէնուպ Թարաֆլարընտա պուլունան օճագլար, 20 000, ճէման 87 000 միւրէպպա միլ եէր զապթ իթմիշլէր տիր։

Պունլարա, սայիր էնալէթլէրտէ պուլունան մատէն քէօմիւրիւ օճագլարընը իլէ Ֆորմոզ ճէզիրէսինէն 40 պին միւրէպպա միլտէն իպարէթ օլան օճագլարը ատա իլավէ իթթիխիմիզտէ, 127 000 միւրէպպա միլէ պալիզ օլուր։

Եալընըզ Միւճթէմէոյի Ամէրիգատա եր քի Զին իլէ ըէգապէթէ կիրիշէպիլիր, զիրա, Ամէրիգատա պուլունան մատէն քէօմիւրիւ օճագլարը, 113 000 միւրէպպա միլ եէր զապթ իթմիշ տիր։ Ինկիլթէրրատա պուլունան օճագլարա կէլինճէ, պունլար 12 000 միւրէպպա միլ եէր զապթ իթմիշ տիր, ճէնուպի Ամէրիգատա օլան մէմլէքէթլէրինտէքի օճագլարը իսկ 18 000 միւրէպպա միլտէն իպարէթ տիր։

Ալմանեատա մատէն քէօմիւրիւ օճագլարը 9000, իսբանեատա 8000, Ֆրանսատա 2000, Պելճիգատա 1200 միւրէպպա միլտէն իպարէթ տիր։

Ֆագաթ պունուն իլէ պէրապէր Ինկիլթէրրա, Ալմանեա, Ֆրանսա, վէ պա խուսուս Պելճիգանը, քէնտի մատէն քէօմիւրիւ օճագլարընտան նէ տէրէճէտէ իսթիֆատէ իթմիշ օլտուգլարը մալիւմի ամմէ տիր։

Էտիմէք իսթէմէյիզ քի, Զինլիլէր քէնտի մատէն քէօմիւրիւ օճագլարընը իշլէթմէկլէր, իշլէթիրլեր, ֆագաթ Լէվրոպալար կիպի, մախսուս ալէթթ իսթիմալի իլէ, օճաղըն թա ալթընտա օլան քէօմիւրիւ տիշարը չէգարմաեբպ, իլա եիւզիւնտէ օլան քէօմիւր իլէ իգթիֆա իտէրլէր, վէ պիրտէ քի, լաեբգլը եօլլարը պուլունմատըղընտան, քէօմիւր նագլինտէ չօգ կիճիւք չէքէրլեր։

Ճաբոն մատէն քէօմիւրիւ ճիհէթիլէ Զին գատար զէնկին տէյիլ տիր, ֆագաթ, էհալիսի, զիեատէ չալըշկան, ագելը վէ թէրագդիա մէյեալ տըր։ Ճաբոնտա պուլունան մատէն քէօմիւրիւ օճագլարը, 6000 միւրէպպա միլտէն իպարէթ տիր։

Նասըլ քի տէտիք, Ճաբոնլուլար, թէգատիւմէ մէյեալ օլտուգլարընտան, 1865 սէնէսինտէն պէրու, էճնէպի միւհէնտիս վէ մաքինալար ճէլպ իթմէքտէ օլուպ պինտէն ալէյհ, քէօմիւր մահսուլլարը զիեատէսիյլէ արթմըշ տըր։

—Լինտէրանատես Պէլժ զազէթասընտա օգունտուզունա կէօրէ, Պէլճիգա գբրալը, Ալմանեա իմբէրաթօրու իլէ միւլագատ իթմէք իչին պու կիւնլէրտէ Ռէն նէհրի սէվահիրինտէ քեային Ֆրանդ ֆորթ չէհրինէ կիտէճէք իմիշ։

—Աթիտէքի պէնտ, Տէյլի Թէլէկրաֆ զազէթասընտա օգունմուշ տուր։

Պու կինլէրտէ պուրատա գօլէրա զուհուր իթմիշ իսկ տէ, պիր հաֆթա էսնասընտա անճագ տէօրթ քիշի վէֆատ իտիպ, պունուն տա իքիսի իսալտան օլմուշ տուր։

1426 սէնէսինտէ եալընըզ Լօնտրատա գօլէրատան 112 պին քիշի էօմիւշ վէ 1849 տա 28 326 վէ 1854 տէ 10735 վէ 1866 տա 5996 քիշի էօմիւշ տիւր։

Պունա պագըլըրսա, պիրիպիր իւզէրինէ վուգու պուլան գօլէրալարընը շիտատէթի ազալմըշ օլտուղու խաթընրա կէլիր իսկ տէ, ամիլաքս, Լօնտրանընը նուֆուսը, սէնէ պէ սէնէ արթմըշ օլմուճիպ օլսուն, շուրասը տա թօհաֆթընը քի պու իլլէթ, մէզքիւր հայվանլարա տթֆ օլունմաեբպ տա, եալընըզ եէէրիի եէմէեէ համի օլունուեօր։ Վէլհասիլ, պուլունտուղումուզ ատրատա հէքիմլիք իլմի, պիր տէրէճէտէ թէրագգը իթմիշ տիր քի ինսանընը միւպթէլա օլտուղու հէր իլլէթին միւմքին մերթէպէ չարէսի պուլունմագտա իսկ տէ, պու իլլէթին չարէսի հէնուզ պուլունմամըշտըր։ Պունունլա պէրապէր, պիր թագդմ թէատիլեէ միւրաճաաթ օլունմազտան էվվէլ, զիեատէ վինճուտի կէօզէտիպ, օլուր օլմազ շէյլէրի եէմէքտէն իհթիրազ իթմէքէ հէմմ ու էլզէմ տիր։

—Ինկիլթէրա գբրալիչասընը մախատումի բբրէնս Ալպէրթին, Տանիմարգա գբրալընը քէրիմէսի բբրէնսէս իլէ նըշանլանմըշ օլտուղունու պագը զազէթալար եազմըշ իսկ տէ, թայմս զազէթասը, ըէսմի սուրէթտէ օլարագ մէզքիւր հավատիսի եալանա չբգարբպ, սբրֆ արաճիֆտէն իպարէթ օլտուղունու պէեան իլլէմիշ տիր։

—Ճէնուպի Ամէրիգա գբթասընտա վագը օլուպ, Ֆրանսանընը հիւքմիւ թահթընտա պուլունան Նէնի Դալէասանեատա սիւրկիւն իտիլէն Ֆրանսալը գօմիւնիսթլէր հագգընտա, պիր զաթ թարտֆընտան ատթիտէքի մալիւմաթլար վիրիլմիշ տիր։

Գիւրէեէ վազ օլունանլարընը պուլունտուգլարը մահէլէրի կէօրմէք իւզրէ, պիր սէյլատաթ իթտիմ, վէ Տօգանիմ ճէզիրէսինէ Ռէն վէ Մատա վէ Լիֆօ ատալարընը կէզմիմ։

Մէզքիւր Տօգանիմ ճէզիրէսինտէ 250 գատար մահպուս պուլունուպ, մուհաֆազալարը, պիր պէօլիւք պահրինէ ասքէրի իլէ տէօրթ գբրա թօր վէ 50 նէֆէրտէն իպարէթ պիր պէօլիւք պահրինէ թօրճու ասքէրինէ հէվալէ օլունմուշ, վէ մահպուսլարա նէզարէթ իթմէք իւզրէ տախի 30 նէֆէր մէէմուր լէ պիր գօմանտան մալէէթինտէ օլարագ ճէզիրէնին բօլիսինտէն 30 նէֆէրտէն իպարէթ պիր պէօլիւք ժանդարմա թայեին գբրընմըշ ատը։

Ինչ պու մէմուրին վէ նէֆէրատթընը ճիւմլէսի, տայիմա սիլահ ալթընտա օլուպ, իւզէրլէրինտէ իգթիզասը գատար ֆիշէնք տախի պուլունմագտա վէ թօրլար տախի պաթարեա իւզէրինէ տուրմագտա տըր։

Մահպուսլարընը էթրաֆընտա, մէրքէզ գօմանդանընընը էմրի տլթընտա ժանդարմա ասքէրի կէղէր։ Վէլհասիլ, մահպուսլար թարաֆընտան զէրրէ գատար մուհարիֆէթ մահէլ պըրագմամագ իւզրէ, իճազ իտէն թէատրէ թէմամիլլէ թէշէպպիւս իտիլմիշ տիր։ Պէն, մահպուսլարընը գօվուշմըշընը պիրէր պիրէր կէօզտէն կէշիրտիմ. հէր պիր գօվուշտա օն տատամ իսքեան իտիլմիշ տիր։ Պունլարընը էքսէրիսի չալըշմագտա օլուպ, հավանընը սբճագլըղընտան, գօվուշուն իչինտէ հէմման պիր տօն վէ կէօրմէքէ տուրմագտա տըրլար։

Մահպուսլար, պաղէն սէրինլէնմէք իւզրէ, տաղա տախի կէօթիւրիւլմէքտէ տիր։ Պունլարընը պագըլարը քիմսէ իլէ իհթիլաթ իթմէյիպ, վագթլարընը հիւքիւթ իլէ կէշիրիրլեր։

Գօմիւնէ ազալըգ իթմիշ օլան բասկալ կէրուսէյի պիր ազաճընը ալթընտա օլտուղու հալտէ, պունա կէօսթէրտիլէր։ Մէրգում պիր քիթապ օգուեօր իտի. պիղ կէշեր իքէն, պիզիմ թարաֆբմըզա ատղրու պագըպ, եինէ օգումահա պաշլատը։ Մէրգում վազթի իլէ հէքիմլիք թահսիլինէ իպթիտատը իթմիշ իսկ տէ, պունու պըրագըպ, պիր գաշ սէնէ զազէթաճըլըգ վէ բուլիթիգա իլէ մէշղուլ օլմուշ վէ իշպու էսիրլիի հէնկեամընտա հէքիմլիի թէքմիլ իթմէք իւզրէ։ Ֆրանսատան ֆամիլեասընընը վասըթասըյլա պիր թագըմ հէքիմլիք քիթապլարը կէթիրտիպ, մէզքիւր իլմի թահսիլ իտէր իմիշ. ֆագաթ էթթապը օգուր իքէն, էշինաէքի եազըլանլարա տիգգատան գիեատէ, անը կէօնտէրմիշ օլան ֆամիլեասընը խաթրընա կէթիրիպ, տէրունինտէն ախ ու վախ իթտիի, թավրու հարէքէթինտէն անլաշըլմագտա իտի։ Պիրազ ատհա իլերի վարաբղըմզատա, զայիֆլէնմիշ պիր տէլիգանլընընը գօլթուղունա կիրմիշ ուզուն պօյու պիր ատէմ կէօրտիւք։

Պունլարընը գօմիւն ազասընտան բօժէր իլէ օղլու օլտուղունու պիզէ խապէր վիրտիլէր։ Մէրգում պէնտէնիզ կիպի Պորտօ չէհրինտէն օլմազլա, քէնտիսի իլէ հէմշէհրի չբգաբգ։ Բօժէր վագթիլէ պայթար իմիշ, քէնտիսի իլէ միւքեալէմէ իթմէք արզուսունու պէեան իլլէտիկիմտէ, վէ հէմշէհրիսի օլտուղումու սէօյլէտիկիմտէ, մէսբուր օլարագ եանընա կէլիպ իսմիմի սօրատու ֆագաթ պէն իսմիմի սէօյլէմէտիմ։

Մէրգում օրատա ըէզիլիք իչինտէ եազամատաճաղընտան պահվլէ, վէրսայլ հիւքիւմէթինտէն ճէզասընը խաֆիֆլէթիլմէսինի իսթիտա իթտիկինի վէ պէշ սէնէ միւտատթի նէֆֆինին իթթամընա պագըլմատեբպ, մախտումի իլէ պէրապէր Ռէն ատասընա նագլ օլունմասընա միւսատատէ օլունաճաղընը վէ օրատա եինէ պայթարլարդա պաշլաեբպ, խալգա խբամէթ իտէպիլեճէյինի իւմիտ իթմէքտէ իտի։

Պու պապատ պէնտէն տաղի պիր հիմմէթ ըէճա իթտի իսկ տէ, պէն հէման քէնտիսինէ տարէօ տէյիպ վէտա իթտիմ։ Մէրգում արգատաշլարընա ըէգիլ տէմիշ օլտուղունտան, քիւրէքտէ պուլունան ատամլար հագգընտա մէմուրլարտան պագը մալիւմաթ իսթէտիմ, շէօյլէ քի, մէրգումլար չբգընը թագդմընտան օլուպ, իչլէրինտէ բէքազլարը մէրհամէթէ չտեան իմիշ։

Պէյնլէրինտէ տայիմա ֆէնա լիսան գուլլանմագտա օլուպ, ճէպրատէն պաշգա պիր շէյլէ զապթ օլունամազլար։ Բէօթիւլիւքտէն վազ կէչմէք չէօյլէ տուրսուն, հաթթա էլլէրինտէն կէլսէ, եինէ քէօթիւլիւքտէ պուլունաճագլար, վէ պագըլարը քիւրէքտէ պուլունտուգլարը հալտէ սախթէ պանգա սէնէալէրի եարմըշ օլտուգլարընտան, պունուն իչին տախի, պիր տիվանը հարպ հուզուրունտա մուհաքէմէ օլունաճագլար տըր։

—Շըմալի Ամէրիգատա վագը Գանատա էհալէթինին շբմալ թարաֆընտա քեային Գօմինա Նաօն նամ շէհրէ կիթմէքտէ օլան Ուիլիամ նամ սէֆինէտտէ պուլունան թայֆէսինը, գբտանընը ալէյհինէ ատաղա գալգարագ ֆէնա հալտէ եարալատըգտան սանրա, կէմինին իչինտէ տէմիրէ պաղլանաբագ հապս էթթիրիլէրի, մահէլլի մէզքիւր հավատիսինտէն տիր։

(Թայմս)

———

ՄԱՀԻՊ ԴԱՋԷՔԱՆ
ԿԱՐՈՊԵՏ Ե. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Դալաթատա Բէնճէմալիհ բասարընտա
Ն· 29 Իբսի խանընտա